

שמואל בדורו

הגאון האדיר רבי שמואל הלוי שולזינגר זצללה"ה
רבה של קרית אתא

שבת קדש ב' טבת תרצ"ה, נר שביעי של חנוכה.

שמחה שרויה בבית רב המושבה הקטנה "כפר גנים" דאז, הסמוכה לפתח תקוה. בן בכור נולד במזל טוב לרבי יצחק הלוי שולזינגר ורעייתו מרת סימא לאה. "שמואל" קראו לו הוריו, על שם רבי שמואל שורץ אבי סבתו מרת חנה חיה צ'צ'יק. וגם הם השאילוהו לה' - "כל הימים אשר היה הוא שאול לה'" (שמואל א, א כ"ח).

במעלליו יתנכר נער. הילדות לא תפסה אצלו מקום, כאשר משחר ילדותו היה

רבי יצחק שולזינגר, טבת תשי"ד

שוחר דעת, אוהב ספר. מיום עמדו על דעתו לא זז הספר מידו. יניק וחכים, אשר ברבות הימים היה לאיש גאוני. "אנציקלופדיה מהלכת" יכנו אותו, ולא בכדי.

בן שבע וחצי היה כשחלה ב"טיפוס", והגיע עד שערי מוות רח"ל. (ראה בספרנו לעיל כרך ראשון, עמ' 61-63). היה זה בתמוז תש"ב כשנפל למשכב, חומו טיפס לגבהים ולא ירד. הילד רזה, עורו צפד, נראה היה כמוזלמן - עור ועצמות. הוא אושפז בבית החולים ומצבו היה קריטי.

הוריו ניסו הכל, ספר התהילים של אמו הצדקנית נספג בדמעוניה, ואף קיימו בו את הסגולה המובאת בספרים עבור ילד "מסוכן", לחלק את בגדיו לעניים למען יתחיל הכל מבראשית לחיים ולשלום.

אמו ע"ה החזיקה בידה במר נפשה את הספר "שפת

תודתנו לנכדתו ד' ליכטנשטיין תחי', בת בנו הרה"ג רבי יצחק הלוי שליט"א, אשר פרק זה מבוסס ברובו המכריע על פרי עטה.

אמת" על התורה - בו הייתה קשורה נפש בעלה, שהיה הוגה בו עשרות בשנים בכל שבת ובקי באמרו על בוריים - והתחננה בסערת נפשה לרבש"ע שישלח ויחיש ישועה בזכות ה"שפת אמת".

שמונה שבועות נמשך המצב החמור הזה, ומכתב כואב עשה את דרכו מחיפה לירושלים, לבית הסבא והסבתא צ'צ'יק. הסבא רבי אברהם חיים קרא ומיד הטמין את המכתב, כדי שסבתא חנה חיה לא תדע דבר ולא תצטער. ואולם היא חכמנית היתה, שמה לב לנעשה וחיכתה שילך. או אז הוציאה את המכתב ממחבואו וירדה לרחוב, פנתה לילד וביקשה שיקריא לה את המכתב הכתוב בעברית - שבה לא שלטה היטב.

תמוז תש"ה

מששמעה כי לנכדה האהוב הוסיפו את השם "רפאל", שמה פעמיה לאוטיבוס ונסעה משך שעות עד חיפה. משהגיעה לחיפה, לא פנתה לבית בתה אלא לבית המדרש המרכזי שהיה אז בעיצומו של יום ריק מאדם, היא פתחה את ארון הקודש והתפללה בבכיות נוראות...

משם המשיכה לבית החולים, שם פגשה ברופא, שבמענה לשאלתה השיב ברמז גלוי: אמרי נא לי, היש לבתך ילדים נוספים?... [בשנינותה השיבה לו מיניה וביה: אמור לי, האם אתה היית מסתפק בתשע אצבעות?...].

באותו לילה חלם האבא, רבי יצחק זצ"ל, כי ה"שפת אמת" נגלה אליו ואומר לו: "הילד יבריא!".

למחרת החל השיפור במצב. החום ירד וירד, עד להחלמתו השלמה.

בעוד י"ג שנים, מביני עמודי דישיבת פוניבז' בבני ברק, יגלה הנער את צפונות ליבו במכתב אל הוריו שבחיפה:

ב"ה, יום ג' י' סיון תשט"ו

להורי היקרים שלום רב

קיבלתי היום את מכתבה של אמא...

כעת נזכרתי שביום שישי זה תמלאנה שלוש עשרה שנה מיום שחליתי בטיפוס. תודה לשמו יתברך שרפאני וחזקני והחייני עד היום הזה, נקוה שלא יעזוב חסדו מאתנו. על כן הנני מרגיש שלא לחיים פשוטים נשארתי אלא לחיי עליה וגדלות. ובטוחני שישלח ברכה והצלחה בלימודי.

היו שלום וד"ש לכולם, שמואל

"חיי עליה וגדלות" היו שאיפותיו הטהורות המרוממות, ומהן טיפס והעפיל עד מאד.

דבוק היה הילד באביו, השקדן הגדול. מגיל שבע הכינו יחדיו את דף הגמרא. אביו מסר חמישה שיעורים ביום: לפני תפילת שחרית ולאחריה, לפני מנחה, בין מנחה למערב ולאחר ערבית.

בהקדמת "אמרות יצחק", כותב אביו: "אפריון נמטיה לבני בכורי שמואל רפאל שיחי', שהוא יד ימיני בעריכת הספר, שהרבה עזר לי, בכתיבה הגהה וסידור לדפוס. משאלתי מהבורא יתברך שמו, שיעלה מעלה בדרך העולה בית אל, בתורה וביראת שמים כפי כשרונותיו הנעלים והיה זה שכר, שיקיים בי דברי הנביא: כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה אצק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאיך (ישעיה מ"ד)."

הילד המתמיד הקפיד מגיל צעיר להשתתף בשלושת השיעורים האחרונים ביום. צמאונו לעסק התורה היה אדיר, מעולם לא הצטרכו לקרוא לו ללמוד. שקידתו הייתה לשם דבר בחיפה האדומה. בבית הכנסת ישב לו בפיתו הקבועה ולמד. גרס גמרא אחר גמרא, מסכתא אחר מסכתא.

וכך תיארוהו: נער צעיר, ברט לראשו, משקפיו בתוך הסטנדר וראשו בגמרא... לא מרים את עיניו מהספר. לא היתה קריאה אשר שגבה ממנו, הכל הוא למד וחזר שוב ושוב, במושגים גבוהים של בני הדורות הקודמים.

עד הגיעו למצוות צבר ידע עצום, הוא היה בקי אז בכל הש"ס. בחיפה התלחשו על צורב צעיר זה שיודע ש"ס על בוריו, ומי שרצה לבדוק זאת היה מוציא מה"גניזה" בדלי דפי גמרא בלויים, לעיתים היתה זו אף פיסת דף בה לא נרשמו יותר משורות מעטות, גמרא או רש"י, לפעמים מ"רבנו חננאל", והיו שואלים אותו "מהיכן הדף?"... תמיד קלע למקור, ולא החטיא.

בישיבה קטנה למד ב"תפארת ישראל" בחיפה, וכשעמד לסיימה ביקש לעבור לישיבת פוניבז'. באותם ימים כשהיו רק מעט ישיבות, נקבע בין ראשי הישיבות כי כל בחור החפץ לעבור לישיבה אחרת, צריך לקבל הסכמה מראש ישיבתו הקודמת. לו לא הייתה הסכמה כזו, אך חשקו ללמוד בישיבת פוניבז' הקדושה היה כביר. בערב פסח שנת תשי"א, בהיותו נער כבן חמש עשרה, נסע עם אביו לב"ב לישיבה, אך גם בקשה זו נדחתה. באסרו-חג הפסח נסע לישיבה פעם נוספת. חברו הטוב הג"ר רפאל טיקוצינסקי זצ"ל שלמד אז בפוניבז', נתן לו מזרון מיותר שהיה ברשותו, וכך היה ישן במסדרון על מזרון זה, ולא אכל דבר מכספי הישיבה. שיחות רבות היו לו אז עם רבי רפאל על שאיפות מרוממות, דברים שנשאו פרי בדרך של ידיעת מסכתות הש"ס אותה ינחיל רבי רפאל זצ"ל לתלמידיו בשנים יבואו.

כך, באפס תנאים גשמיים, חבש את ספסל הישיבה והשקיע עצמו בעסק התורה

כאשר באמנה איתו. באופן זה העביר בישיבה את כל קיץ תשי"א, וכך החל גם את חורף תשי"ב. באחד הימים הראשונים של זמן חורף, בעודו יושב והוגה בגמרא בהיכל הישיבה, חש על כתפו יד... היה זה ראש הישיבה מרן הג"ר דוד פוברסקי זצ"ל, שבשר לו בהערכה גלויה כי "לך מגיע להיכנס לישיבה"... כך נכנס למנין בחורי הישיבה.

מרן המשגיח הגרא"א דסלר זצ"ל,
ה"מכתב מאלהו"

במשך שש שנים למד בפוניבז', בהם הפליא לעשות חיל בשקידתו העצומה והבנתו הישרה. מקום הלימוד שלו היה במזרח, במקום בו היו יושבים בתפילה מרן הרב שך והמשגיח רבי יחזקאל זיע"א. שם היה מקומו בעת לימודו, בו ישב כל שלושת הסדרים, לא ראה אף אחד, לא שמע כלום, כל היום המשקפיים בתוך הסטנדר והוא לומד, לומד ולומד.

אחר חצות לילה אחד, עלה הג"ר שלמה הרשער זצ"ל לישיבה ושאל אודות מילה הכתובה פעם אחת בכל הש"ס, היכן היא. והיה הוא, שמואל שולצינגר, היחיד שידיע לענות... [נקמז", עירובין ק"ב א'].
 פעם אחת קיבל הרב מפוניבז' עשרה סטים של רמב"ם, וביום 'שמחת תורה' של שנת תשי"ג הכריז כי לאחר שמחת תורה של השנה שלאחריה, יוכל כל תלמיד שירצה להיבחן על שש מאות דפים גפ"ת - ועשרת המצטיינים יקבלו סט רמב"ם.

אכן, למחרת שמחת תורה של שנת תשי"ד נערכה הבחינה. הבחורים נבחנו בקבוצות של שלושה, וכל קבוצה משך כשעתיים. רבי שמואל נכנס בפעם הרביעית, למרות שהיה אז שלא בקו הבריאות, עם חום גבוה. מיד בסיום הבחינה יצא מרן הרב זצ"ל ואמר: "שולצינגר האט געווסט דער בעסטער"... (= ידע הכי טוב), וחוש מהרמב"ם שנתן לכל הנבחנים הוסיף לו את הספר "אור שמח"...

ואילו הוא, כדרכו, לא עשה עסק מזוטות שכאלה והמשיך בשגרת חייו ללמוד וללמוד, אף מבלי לספר זאת למשפחתו - שנודע לה הדבר רק באקראי מפי אחד החברים.

מקרה דומה אירע באותה תקופה, כאשר קרן פלונית חילקה פרסים לבחורי ישיבות שחידשו חידושים. באחת השנים גם הוא השתתף. לאחר מעשה נודע כי השופטים, אלו שעברו על חידושי התורה, כשקראו את חידושי המאירים (שנדפסו לימים כ"קונטרס שמחת יו"ט", משמר הלוי חגיגה) לא האמינו כי בחור בגילו מסוגל לכך, ולכן זכה רק בפרס השני משום שהסיקו שבדואי נעזר במישהו - מה שלא היה נכון כלל. בעל כשרון אדיר היה, שלא מצוי אצל נערים בגילו.

רק ב'שבעה' נודע, למשל, על חברותא שהיה לו במשך שנה - איתו למד את כל

ואז בבת אחת, באה השמש
בצהריים...

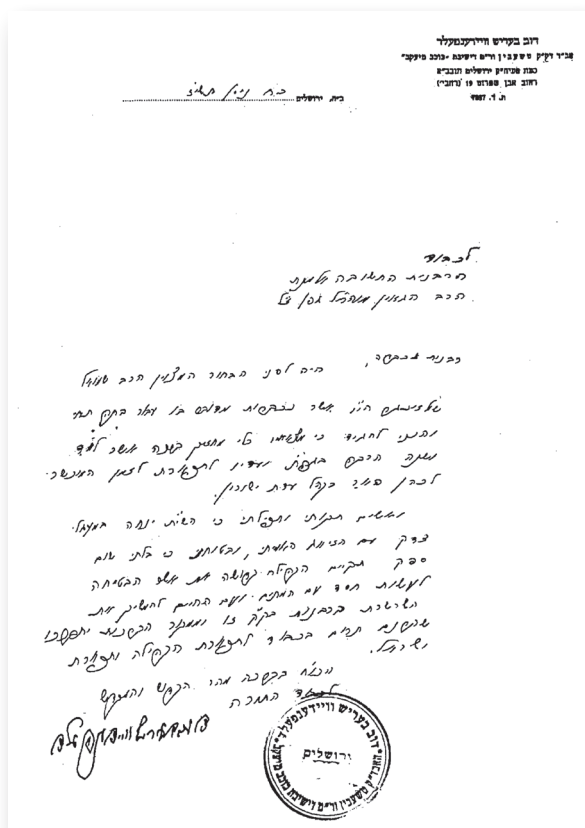
בט"ז בטבת תשי"ז נקרא
לשוב בדחיפות הביתה. התחושה
הייתה מבשרת אסון, אך דברים
ברורים טרם נאמרו. משאך ירד
מהאווטובוס, נתקל במודעת אבל
טריה ורטובה, האותיות זעקו אליו
מהקיר. "זה אבא", לאט בעזעזע
נורא...

כך באופן פתאומי בהיותו בבית המטבחים, בעת עמדו על משמרתו רכון על הספר "משנה ברורה", התמוטט רבי יצחק שולזינגר זצ"ל והסתלק בחטף בדמי ימיו.

האלמנה הטריה וארבעת ילדיה
הצטופו בדירה הריקה, מתקשים
לעכל את הבשורה הנוראה. בני
משפחה, ידידים ושכנים מגיעים
לנחם ולהתנחם.

גם מגדולי הדור הגיעו לנחם

את האבלים, ביניהם רבותיו בשיבת פוניבז'. מרן הרב שך אמר אז שצריך לדאוג שיקבל את רבנות אביו בחיפה, מולו ישב הרבי מסערט ויזניץ ה'מקור ברוך' צ"ל, שהתגורר שלושה בנינים ליד משפחת שולצינגר, ושאל את הרב שך: הראוי הוא? השיב הרב שך: 'ראוי!! מדורות קודמים לא היה כזה בחור!' והחל מפליג בשבחיו...

"ועדיו לתפארת לכהן פאר"

מכתב קדשו של מרן הרב מטשעבין לקרית אתא

כחודש ימים אחרי כן, כ"ו בשבט, בעיצומה של אסיפה חשובה בת"א על גורל יהדות הונגריה, כשהוא עומד על משמרתו, התמוטט לפתע הגאון רבי יהודה לייב גפן, רבה של כפר אתא (מלפנים מהאריות שבישיבת חכמי לובלין, בצל רבו המובהק רבי מאיר שפירא זצוק"ל, וראש ישיבת יחל ישראל סערט ויזניץ בחיפה). אף הוא נסתלק בחטף, כבן 47 שנים בלבד, והותיר קהילה יתומה, אשה ושתי בנות. בהלוויתו הוכרז כי אם תינשא הבת הבכירה - מלכה, על שם הרבנית שפירא ע"ה - לבחור כהלכה הראוי לעטרה זו, יירש הוא את הרבנות.

ואז קם ונהיה השידוך, עם הרבנית הצדקנית מרת מלכה ע"ה.

בן עשרים ושתיים שנים היה כשנתמנה לרבה של כפר אתא.

'כפר אתא' באותן שנים כונתה "בני ברק של הצפון", עיר ואם בישראל שמלבד האוכלוסיה הכללית, היא מנתה מספר רב של יהודים חרדים, ברובם חסידים ותיקים וניצולי שואה.

על דעת הקהילה סוכם, כי ילך להיבחן אצל מרן הגאון מטשיבין, והוא יחווה דעתו על המועמד. לאחר הבחינה, קרא הטשעבינר רב בהתרגשות: "לא האמנתי שאחרי הלאגערס (=מחנות ההשמדה) עוד יקום כזה בחור!". לפני הנישואין גם העניק לו במתנה את ספרו עם הקדשה - ואז בירכו:

- המהרש"ם בפירושו על הפסוק "והיה כשבתו על כסא ממלכתו" מסביר כי "והיה" לשון שמחה. כל שנות ממלכתו היו בשמחה כאותו היום בו התיישב על כסאו. כך בעניין הרבנות, איחל לו הגאון מטשעבין שכל ימיו ירגיש כאילו היום התיישב על כסא הרבנות.

ביום כלולותיו

לאחר אירוסיו שב לשיבה. הספסלים שוב חזרו לחרוק בכותל המזרח. מקומו האהוב קיבלו ברצון והוא חש כמי ששב הביתה... חזר לגמרא, חזר ללמוד, לא גבה ליבו לא רמו עיניו ולא הלך בגדולות... בשעה שהכתירוהו למלכות.

מועד החתונה קרב ובא. "שבת אויפרוף" - בלי אבא וללא שווער...

הייתה זו שבת פרשת כי תצא, הוא קם ונסע לירושלים, אל בית הסבא והסבתא צ'צ'יק. באשמורת הבוקר צעד יחד עם אחיו הגרמ"מ זצ"ל לבית הכנסת 'זכרון משה' לתפילת ותיקין.

בשמחת החתונה בקרית אתא
מימינו הרב מפוניבז' ומשמאלו הג"ר אשר פולק

תפילת שחרת הסתיימה, והעלויות החלו להימכר בזו אחר זו, כמנהג המקום. הגיעו אל ה"מפטיר", והגבאי הכריז: "גרוש וחצי, מפטיר...". החתן הניף באצבעותיו: "שני גרוש". אבל היה שם יהודי קשיש שביקש גם הוא לקנות את המפטיר, עמד והציג "שלושה גרוש".

החל משא ומתן קצר, שנסתיים כאשר רבי משה מרדכי, אחיו של החתן העלום, נזדרז לגשת וללחוש על אוזנו של הזקן: "ר' יהודי, הוא חתן בשבת שמזמרים לו, הנח לו...".

כך נבלמה המכירה ועמדה על חמישה גרוש. - "יעמוד החתן"...

"מזל טוב!", הכריזו כמה מתפללים, כשנכדו של רבי אברהם חיים צ'צ'יק סיים את ברכות התורה.

הרב העתידי של כפר אתא נשק את ספר התורה וירד מהבימה אל מקומו. ה"קידוש" התקיים, כמידי שבת, על היין בבית משפחת צ'צ'יק. זמירות השבת היו ל"שבת שמזמרים לפני החתן".

בשעות הבאות הגיע פתאום שליח מבית האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצ"ל, שביקש לפגוש את החתן. כשעתיים תמימות ישב אצלו ביחידות, בחביבות מופלגת להפליא. את סוד תוכן השיחה נצר בליבו, רק לימים אמר כי את דרכי הנהגת הקהילה והרבנות קיבל באותו מעמד, בתוספת סקירה מפורטת ומועילה אודות רבים מתושבי העיר שנמנו על חסידיו.

החתונה התקיימה בחצר הגדולה בכפר אתא, ומרנן הרב מפוניבז' והרך שך זצוק"ל הגיעו יחדיו. הרב מפוניבז' סידר קידושין ואף דרש לכבוד החתן ולכבוד העיר שזכתה בלי חמדה מופלא שכזה.

כה תמו ימי הנעורים, הברט העלה אבק...

הרב הצעיר בן עשרים ושתיים השנים קיבל לידיו את הנהגת העיר, והרגיש את הריחיים על צווארו. לראשו נחבש השטריימל, כרצון בני הקהילה השורשית, והפראק הוחלף מידי שבת לקפוטה. ומשנשאל לא פעם מה לו ולמלבוש חסידי מובהק זה, ענה בהומור אופייני: "אלה? בגדי העבודה..."

"אמר ר' יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ור' יהודה בן בבא שמו, שאלמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל וכו', שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ותחומין שסומכין בה יעקרו ממקומם. מה עשה ר' יהודה בן בבא, הלך וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת, בין אושא לשפרעם, וסמך שם חמישה זקנים ואלו הן: ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע, רב אויא מוסיף אף ר' נחמיה, כיון שהכירו אויביהם בהן אמר להם: בני רוצו, א"ל: רבי מה תהא עליך, א"ל: הריני מוטל לפניכם כאבן שאין לה הופכין. אמרו לא זזו משם עד שניעצו בו שלש מאות לונביאות (=חרבות, רמחים) של ברזל ועשאוהו ככברה" וכו' (סנהדרין י"ג ע"ב).

כארבעים ושבע שנה עמד הגר"ש זצ"ל, המרא דאתרא בעירו קרית אתא השוכנת בין אושא לשפרעם, ונלחם במסירות נפש עבור העמדת התורה על תילה. ללא פחד, ללא מורא מן המלכות הרשעה, לא נרתע מכל החיצים שניורו עליו מכל עבר. הוא היה דוגמא של רב מן הדורות הקודמים, רב שכל חיותו מהעיר ותושביה, אשר בכל מלחמות הקודש שבעיר עמד כצור איתן בפני כל המכעיסים. (דברים בענין זה ימצא הקורא במכתב האם, הרבנית הצדקנית סימא לאה ע"ה, אל בנה הגדול מיום ח' בתמוז תשמ"ז, נדפס בספרנו לעיל כרך ראשון עמ' 37-40, "אנו חיים בתקופה של עקבתא דמשיחא").

תחת דור המייסדים שהלך והתמעט, וכן בניהם שעברו ברובם להתגורר בריכוזי הציבור החרדי בב"ב וירושלים, התאכלסה קרית אתא בבני העליות השונות ובעוד ציבורים שהתיישבו בעיר המתפתחת שגדלה במהירות רבה. במצב זה, תחת שרביט

ההנהגה החילונית, הלך מספרם של שומרי המצוות בעיר והצטמצם מאד יחסית לכלל התושבים. אך כל זה לא הניא את הרב לשנות כקוצו של יו"ד מהנהגת הרבנות ו"להתקרב" לחילוניים או לשומרי המצוות למחצה לשליש ולרביע. שמירת מסורת הרבנות מדורי דורות הייתה בעיניו קודש קדשים, דבר שהתבטא בעמידה עיקשת בכל הנוגע לכלל וגם לפרט.

מרן הרב מפוניבז' ומרן הרב שך זצוק"ל מאזינים לדרשת הרב החתן

באחד מימי ספירת העומר נכנס לבית הכנסת וראה שהש"ץ הניגש לפני העמוד - מגולח. בעוז רוח ניגש אליו: "בימי ספירת העומר לא מתגלחים!" כך דיבר עמו קשות תוך כדי שהוא מורידו מהתיבה. ואותו מגולח, ניגש אליו ונשק את ידו.

משמאל: הרב דקרית אתא זצ"ל, מחותנו להבחל"ח רבי משה טורק, גאב"ד מאקאווא זצ"ל

אחד מבעלי המאפיות בעיר, גברא אלימא, רצה למכור לחמניות כשרות לפסח, אך רבי שמואל אמר לו: "אתה לא תמכור כזה דבר! אפילו מראית עין אינה מותרת!". ההוא החל לחרף ולאיים, אך הרב לא חת, הוא הצביע על ליבו ואמר: פה כבר חתכו פעם אחת (היה זה אחרי ניתוח הלב שעבר בשנת תשנ"ה), ביכולתך לחתוך אותי פעם נוספת, אבל פה לא תמכור לחם כשר לפסח!

בשנות הגזירה הנוראה של ניתוחי מתים, מסר נפשו על כבוד המת, פעל והפעיל בכל כוח להביא מתי ישראל לקבורה כדת.

גם בשנותיו האחרונות, כשכבר בקושי שרך את רגליו, אם היה רואה מכונית הנוסעת ברחוב המייסדים (שסגור לתנועה בשבתות ובחגים), היה נעמד על הכביש בגופו, ובאופן זה חוסם את הרכב ולא נותן לו להמשיך בנסיעתו.

דוגמאות אלו הן טיפה מן הים, שום מחסום לא עמד בפניו במאבק למען קדושת העיר. לא עניין אותו כיצד יגיב הצד השני - ואף אם מדובר באישים רמים. אחד שכזה בא לקרית אתא ודיבר נגד לומדי התורה, כינה אותם "פרזיטים". מששמע זאת הרב קם ואמר לו בנחרצות: "סליחה, אתה שרתת שירות צבאי?... שלש שנים חיית על חשבון המדינה, גרפת הון ב... וב... ולא היית אף פעם במחנה צבאי, לא ראית בכלל איך נראה רובה, אתה פרזיט! אתה חי על חשבון המדינה, רד מיד מהבמה!".

בשנות המ', נודע לו שבבילי הסדר לקחו אנשי ההסתדרות את העולים לקיבוץ והחזירו אותם בחג. כששמע על כך כעס מאוד, וב'יום הזיכרון', כשהוזמן לנאום, דיבר נגד העניין קבל עם ועדה. התרעמו כדבעי, ולשנה הבאה לא הוזמן...

כשאמרו לו לא פעם: "והרי לבסוף הם יפטרו אותך", השיב מיד: "וכי בגלל שיפטרו אותי אז כל זמן שלא מפטרים אותי אני לא צריך לעשות מה שצריך?...".

כך לחם את מלחמתה של תורה משך כארבעים ושבע שנה ללא חת, ללא מורא.

על מידת אהבתו ומסירותו למקום ולאנשי המקום, העיד אחיו הרה"ג אלעזר שולזינגר שיבלחט"א:

שבת אחת, בהיותו כבן שלושים ושלוש, נזדמן להיות בבני ברק ושהה אצל חמי,

הרב שלמה לורינץ, שהתגורר אז ברח' השומר. היתה זו שבת קייצית ארוכה, והם ישבו במשך כחמש שעות ושוחחו ביניהם שיחה מקיפה בשטחים רבים. ר' שלמה לורינץ נפעם מגדלותו וגאונותו ואמר לו: "מה לך מתבזבז בקרית אתא... הנה כעת הולכות ונבנות בבני ברק שכונות חדשות, בוא לכאן ותבחר לך שכונה בה תרצה לגור, מובטחני כי בכוחך הגדול תהיה לתל תלפיות, כולם ינהרו לפתחך, ועצומה תהיה תועלתך ותועלת הרבים".

עם ידידו רבי דוד צבי הילמן זצ"ל ומחותנו רבי שמחה בונים פרוידגר זצ"ל

אך הוא ענה לו כך: "את אדמות קרית אתא קנו חסידי פיאסיצנה מידי הערבים, וחזרו לפולין, שם נהרגו על קידוש ה' במלחמת העולם השנייה. זוהי אדמה קדושה. מרן החזו"א שלח לשם את הרב מנדלסון לכהן כרב, משעזב ועבר לקוממיות, בא תחתיו חותני הרב גפן זצ"ל, וכעת אני ממלא מקומו. את זה אני מחזיק כמשכון של מסירות נפש, ואת המשכון הזה לא אעזוב".

זו היתה תשובתו, ובמילים אחרות: "לא כסף, לא כבוד ולא כיבודים".

ואמת היא שבכל מלחמותיו לא נחל מאלו, לא כסף לא כבוד היו מנת חלקו וגורלו. הכסף לא היווה אצלו ערך, מעולם לא התעניין במשכורתו, אם קיבל אם לאו. פעם אמרו לו בני ביתו משהו אודות המשכורת של רב שהיא תלויה בכמות התושבים, והנה קרית אתא עיר גדולה היא ויתכן שמגיע לו יותר. הוא לא התפנה לדרוש זאת... בשנה האחרונה לחייו, כשהגיע שר האוצר לביקור בביתו, יצא ואמר שלא האמין כי רב עיר גר בכזו פשטות.

אבל בתשובתו לר"ש לורינץ טמונה גם התייחסותו אל הכבוד הפרטי שלו, שלא שימש אצלו אלא כעפרא דארעא. לא אחז מעצמו כלום, אלא רק ממלא מקום, ממשיך הדרך של הרבנים שקדמו לו. את דרשותיו ב'שבת הגדול' ו'שבת שובה' לא הסכים לשנות ולמסור בשפת העברית, גם כשמפאת זה הצעירים שאינם מבינים את השפה נמנעים להגיע, מפני שעל מקום זה שהרב מנדלסון עמד ודרש באידיש, אין הוא יכול לשנות.

אבל לכבוד שמים דאג בתוקף. וכפי שדרש רבי מאיר שפירא מלובלין את הכתוב בפרשת כי תשא שהקב"ה אמר למשה רבינו "הנה מקום אתי ונצבת על הצור והיה בעבור כבודי ושמתוך בנקרת הצור..." 'הנה מקום אתי' - אם נוגע הדבר לכבוד שמים, אזי 'ונצבת על הצור', שם אין רכרוכיות, שם אין ויתורים. זאת התורה לא תהא מוחלפת, לא ישתנה אף כקוצו של יוד. אבל - 'והיה בעבור כבודי' - כשזה כבר לא נוגע לכבוד שמים, כשמדובר בעניינים פרטיים, אז 'ושמתוך בנקרת הצור', תוכל להיחבא כלבבך...

כל מה שלא החשיב את עצמו לכלום, ונקט תמיד ב"סייג לחכמה שתיקה", היה כלא היה בשעה שלחם מלחמות ה'. כאשר קיים את הכתוב בשמואל (א, כה-כח) "מלחמות ד' אדני נלחם" - ניצב בתוקף, בגאון ובגבורה.

כשהחל לשמש כרב, התנה שבשנה וחצי הראשונות לא ישיב באיסור והיתר כי רצונו ללמוד ולדעת את ההלכות על בורין. כל מוצאי שבת היה נוסע לירושלים, בעת ששוחטים את הבהמות הגסות, כך למד למעשה את הלכות שחיטה אצל רבי אברהם ראם זצ"ל שהיה רב בית המטבחים בירושלים.

ביום שני היה הולך לבית המטבחים לעופות בפתח תקוה, שם למד אצל בן דודו הג"ר שלמה ראם זצ"ל ואכן רכש ידע עצום בנושא. כל מי ומי העוסקים בשחיטת בהמות גסות ודקות, רבנים, שוחטים, בודקים וקצבים, ידעו כולם כי ניתן לשאול אותו אל כל סוגי השאלות ויזכו לקבל תשובה על אתר, בצירוף מקור הדברים בגמרא, רמב"ם, שו"ע והפוסקים. בימיו האחרונים נשאל משהו בהלכות טריפות, על אתר ציטט תשובת חתם סופר, והפטיר כי ראה זאת לפני ארבעים שנה...

השחיטה, וכל ענייני הכשרות בכלל, תפסו אצלו מקום נכבד. תמיד הקפיד לבחור בשוחטים הטובים ויראי שמים ביותר, שכן "שוחט" זה לא סתם תפקיד, לשם כך צריך אדם משכמו ומעלה אשר עבודת השחיטה לא עלולה להפוך אצלו לתעשייה, ואשר גם אם שוחט אלפי עופות ביום, יחוש בדקויות.

השחיטה צריכה להיעשות כמו פעם. הייתה זו נקודה רגישה אצלו, ובכדי לממשה לא חסך במשאבים ולא הסתכל על שום הוצאות או חשבון אחר. פעמים אף הוזיל מכיסו הפרטי לדברים שהמועצה הדתית לא הסכימה, וכך לשוחטים ופעילים שונים שילם מכספו - כולל גם רכישת דירה עבור שוחט מעולה שהסכים לשמש רק אם יתנו לו מגורים במקום.

אחד מהעוסקים במלאכת הקודש של הכשרות פרש לגמלאות, הרב נסה בכל כוחו למנוע את הפרישה, אך עקב לחצי משרד הדתות נאלץ הלה לפרוש - והרב שילם לו משכורת בכל חודש, משך כחמש עשרה שנה.

הדבר היה ידוע בקרב כל העוסקים בכשרות בקרית אתא, אם המועצה הדתית לא משלמת, הרב משלם. מאפיית הלחם שהייתה תחת השגחתו נקלעה לקשיים, הבעלים החליטו לסגור. הרב שילם מכספו לבעלי המאפיה הון רב, על מנת שלא יסגרו את המאפייה הכשרה לתועלת הקהל.

והייתה גם הטיירה הבלתי פוסקת בעניינים הטכניים, כמו כתיבת ושלחת מכתבים רבים שלא יסגרו את השחיטה כאשר בשירות הוטרונרי טענו שהיא לא עומדת בכללים. הייתה פעם שהמשרה באה לנעול, אז הוא בא ופתח...! וכחמש עשרה שנה היה בית השחיטה בקרית אתא פועל כסדרו, תחת צו סגירה בתוקף...

במקרה אחר אירע שרצו להעביר את מקום השחיטה ליד בית מריטה, ומכיון שבאיזור כזה הרעש רב, השוחטים יהיו נזקקים להיעזר באוזניות - באופן האסור ע"פ ההלכה. הוא נלחם על כך בכל עוז, שלא יעבירו את מקום השחיטה.

שמח בשמחתם.

עם יהודים מבני הקהילה בקרית אתא ומאמציו נשאו פרי. היה זה הכשר כהלכה, שחיטה כהלכה שרבנים חשובים הקפידו לקנות מתוצרתה, ובתקופה בה 'העדה החרדית' שחטה בשפרעם, אם קרה וחסר לעדה החרדית שוחט, לקחו מצוות השוחטים של קרית אתא - עליהם ניתן לסמוך לאחר שעברו את כור מבחנו של המרא דאתרא דקרית אתא.

גם עמידתו על משמרת העירוב הייתה בגופו ממש. לא עשה זאת ע"י שליח, אלא הוא בעצמו טרח והלך לבדוק את העירוב, גם אם הוזעק ברגע הכי לחוץ ביום שישי, וגם בעת מזג אוויר סוער. היה מבוסס בבון, סוחב על גבו את עמודי העירוב - ויתרה מזאת, אף משלם בעצמו את ההוצאות בעניין פעמים רבות, מבלי לצפות כלל להחזר.

סיפר אחד מבני הקהילה: מספר פעמים שמתו לב שבערב שבת בזמן הדלקת הנרות הרב מתהלך מסביב למקוה. הלכתי אחריו, ונדהמתי לראות כי הנה הרב נכנס למקוה ומנקה את הרצפה...

מלחמתו על משמרת החינוך הייתה ללא גבולות. לא שת ליבו לבעלי השררה והשלטון, וידע היטב את גודל האחריות לדורות. בעת העליה מגרוזיה בשנת תשל"ג פעל למען רישום העולים בחינוך העצמאי, מאחר והתעורר חשש שמא ילקחו למקומות חילוניים. אברכי הכולל ניגשו לשכנע את הגרוזיניים לשלוח את ילדיהם לת"ת. עסקני המפד"ל חרקו שיניים ופרסמו אודותיו ואודות הכולל דברי גנאי, אך הוא לא נרתע והשיב מלחמה שיערה. אחד העסקנים הלוחמים נגדו חלה לפתע, ואז הם חדלו ממלחמתם.

באחת השנים, המלמדים ב"חדר" לא קיבלו משכורת, כי לא היה מאיפה. המלמדים הודיעו שבלא תשלום, הם לא מלמדים. הוא בא וכיסה את כל החובות. משנשאל מהיכן הכסף, השיב בפשטות שהלך לבנק ושבר תוכנית חיסכון.

אחד המוסדות בקרית אתא שהרב זצ"ל היה ממייסדיו, עמד תחת צו סגירה ממשרד החינוך. באחד מימי ראשון באו וסיפרו לו שפקחי העיריה מגיעים עם משטרה לבית הספר ההוא, להוציא לפועל את גזירת סגירת בית הספר. הוא אמר לעסקן שבא לדווח לו על כך "בוא נלך", והלכו...

כשהרב הגיע, ראו כבר מרחוק שהמשטרה מתקרבת ופקחי העיריה מגיעים. הרב נעמד בפתח בית בספר, פרש את ידיו לצדדים ואמר להם: 'אם אתם רוצים להיכנס לסגור את ביה"ס, תוכלו לעשות זאת רק אם תקצצו את הידיים האלה'. כששמעו זאת הפקחים, הסתלקו בלי מילים מהמקום!

מנין מתפללים נהג לקיים תפילות בבית יעקב המקומי. בתחילה נתנו להם להגיע רק בלילה, ואחר כך החלו להגיע גם לשחרית ולמנחה, בזמן שבנות מסתובבות במקום, ונגרם חוסר צניעות. הרב זעק על כך, ואין קשב. בשבת אחת הגיע אחד המתפללים עם בנו לאותו מקום, לפתע הגיח עקרב ועקץ את הבן למוות.

בשנת תשכ"ז הקים את הכולל בקרית אתא, בסיוע תל"ת - התנועה להפצת תורה. במשך שנים רבות היה העול הכספי מוטל עליו, וכשהיה חסר כסף היה לוקח ממשכורתו ומקצבאות הילדים ומשלם לאברכים. כך במשך ח"י שנה. "את הרוח-חיים הזו", אמר אחיו הגרמ"מ בהספדו בקרית אתא ככלות השלושים, "הכניס הרב מפוניבז' זצ"ל בתלמידיו. כאשר הרב זצ"ל בא לפה, עשה ופעל דברים גדולים, הקים 'כולל' ו'חידר' ו'ישיבה קטנה', ועוד הרבה עניינים של קדושה... ואמנם עזרו לו, אבל היוזמה היתה שלו לבד, וזה הכניס הרב מפוניבז', שכל אחד יכול לעשות דברים גדולים, ולבנות עולמות ממש...".

עד להקמת הכולל, היה המצב בכי רע. אנשים לא ידעו מה זה "כולל", ולהקים דבר שכזה היה מהפכה של ממש. אך הוא עמד על כך כצור איתן, הכולל נפתח ב'עזרת נשים' של בית הכנסת הגדול, מול משטינים ומפריעים, ובמסירות נפש בעצמו הסתובב להשיג כספים. תמיד הייתה החזקת הכולל קשה, כל חודש עם

הניסים שלו. באחד הימים, בתקופה בה החובות היו קשים מנשוא ולא נראה כל פתח לצאת מהם, נכנס הפקיד שניהל את ענייני הכולל אל הרב לביתו. הרב סגר את דלת החדר, ניגש לארון, הוציא משום קושאן (=שטר מכירה) על מגרש בכרמל שקיבל במתנה מדודתו, ואמר לו: 'לך תמכור את המגרש הזה, ובכסף שתקבל תמורת המגרש תשלם את החובות, וישאר לך עוד כסף להחזיק את הכולל תקופה נוספת'.

הפקיד היה המום, ואמר לרב: הרי צריכים לחתן ילדים... אם כבר יש לרב מגרש, שישמור אותו שיוכל לחתן ילדים...

הרב השיב קצרות: המגרש הזה, הוא בשביל אליהו דוד...

אליהו דוד ז"ל היה בנו השביעי של הרב, שנפטר בהיותו כבן שבעה חודשים, י"ד חשוון תשכ"ח.

את נפשו הקריב הרב למען העיר. ההתמסרות שלו הייתה מעל ומעבר למושגים של כסף, זמן וכוח.

בערבי פסחים, האנשים שרצו להגיע ולמכור את החמץ, הגיעו. כמו בכל ימות השנה, לא היו זמני קבלה אלא כל אחד בא מתי שרוצה. ואם הרב איננו בבית - הייתה הולכת הרבנית לקרוא לו מבית הכנסת. בית חרושת בשם "אתא" שפעל בזמנים

ההם, בערב פסח לא באו למכור חמץ, והוא התייגע קשות בכדי שיואילו בטובם למכור חמץ.

היו שנים, כשעוד כוחו במתניו, שהיה מסתובב ברחובות בימי ששי, לוודא שכל בעלי החנויות סוגרים את חנויותיהם.

בבחינת "שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה" - ראה את עצמו כל השנים כשומר על העיר, גם ביום וגם בלילה. בכל עת, ניתן היה להיכנס אליו ללא שעות קבלה. גם בלילה, אמר לבני ביתו שאם באים אליו בשאלות דחופות והוא ישן, שיעירו אותו - וזה לא משנה מתי עלה על יצועו...

הקפיד מאד שלא ללון מחוץ לקרית אתא, וגם כשהיה יוצא מהעיר לשמחות וכיו"ב השתדל תמיד לחזור לעירו באותו יום. מעולם לא יצא לנופש, חוץ מפעם אחת לאחר שחלה, ולפי ציווי הרופאים היה זקוק למנוחה. נסע אז לבית הבראה,

אך לאחר יומיים - בעודו עומד בקשר טלפוני רצוף - שמע שאירעה תקלה בעיר, מיד עזב הכל וחזר לקרית אתא.

ביום נישואי בתו בשנת תשנ"ח, נערכה החתונה בבני ברק. גם שמחת השבע ברכות שלמחרת תוכננה להתקיים בב"ב, ובתום שמחת החתונה הפצירו בני המשפחה באוזני הרב שישאר ללון בב"ב במקום לנסוע הלך ושוב. אך הוא היה איתן בדעתו: - איננו יכול להפקיר את תושבי העיר ללא רב, אף לא לילה אחד...

כך השקיע את כל כוחו ואונו, מסר את נפשו למען הכשרות ולמען השבת, למען העירוב (שבמשך שנים רבות היו כל הוצאות תיקוני העירוב על חשבוננו) ולמען החינוך, למען כל דבר שבקדושה - והכל לשם שמים בלבד.

כל זאת, לא למותר לציין, בזכותה ולזכותה של אשת חבר כחבר, הרבנית הצדקנית המהוללה בתשבחות של "אשת חיל", מרת מלכה ע"ה, נלב"ע עש"ק תרומה ב' אדר א' תשס"ח. תנצב"ה.

התורה כולה היתה לנגד עיניו. הכל היה פרוש לפניו כשמלה, כמאמר הגמרא (שבת קי"ט) "דברים שבני אדם מתכסין בהם כשמלה ישנן בידך". ומאידך - כוח פלפולא דאורייתא וחריפות עצומה הייתה בו. המעיין בספריו עומד משתומם איך לכל ענין הוא מביא מקורות מכל מקצועות התורה, ויעידו על כך הספרים שבביתו אשר עמודיהם מלאים עד אפס מקום בהוספות שרשם בשולי העמוד בכתב ידו ומראי מקומות לכל דבר - ממש כבריה התיכון המברח מן הקצה אל הקצה, כך הוא היה יודע את כל התורה מן הקצה אל הקצה.

המושג "שכחה" כמו נשמט ממנו. כל דבר שקרא, ראה, שמע, מתויק אצלו במח. היה בר תפיסה שמעבר להשגתו, ולא יאומן כי בן תמותה מסוגל להכיל בתוכו כה הרבה. בקיאותו היתה מבהילה, לא היה ספר בביתו שלא עבר עליו מתחילתו עד סופו וכמעט לכל ספר יש הגהות, ציונים ומראי מקומות בכתב ידו.

ישנם הרבה ספרי שו"ת של גדולי הרבנים אשר כמעט אף אחד לא יודע מהם ולא מעיין בהם, אך הוא קורא הכל. תוך כמה שעות מתחילה ועד הסוף. וזוכר.

"מי יודע כמותו בדורנו תשובות מהרש"ם, ישר והפור?", תהה בהתפעמות רבי יצחק שבדרון, לאור שיחה אקראית עמו. "ואיזה רב מהדור שנולד כאן בא", בקי בספרים עבי הכרס של שו"ת שואל ומשיב, השיב מישוהו. "והרי לא הייתה תשובה

במהרש"ם שלא ידע, וכרכי שואל ומשיב שבביתו עמוסים בהערות" אמרו בניו שליט"א.

בחג השבועות תשכ"ה, לרגל שמחה משפחתית התארח הרב זצ"ל בבני ברק. בליל שבועות נוהג היה מרן הגר"י אברמסקי בעל ה'חזון יחזקאל' למסור שיעור בהיכל ישיבת סלבודקא. רבי שמואל, יחד עם אחיו רבי משה מרדכי, עלו לגבעת רוקח להיכל הישיבה לשמוע את השיעור. לאחר השיעור נכנסו לדבר עם הרב אברמסקי בדברי תורה, שעה ארוכה. במהלך השיחה, מבלי משים, הפליא רבי שמואל במראי מקומות מכל מרחבי התלמוד. באחד השלבים אף ביקש את רשותו של הגר"י אברמסקי וציין כי הדברים כבר מופיעים ב...חזון יחזקאל שם ושם. הרב אברמסקי ביקש לראות בפנים, וציין שלא זכר כי כתב זאת. ("פשט חדש יש כאן", אמר אז הרב אברמסקי, במושג 'הזהרו בזקן ששכח תלמודו'... תלמוד שלו עצמו...").

בבית רבנו

בשמחת אירוסיו רבי יהודה בהגר"ש הלוי שולזינגר

לאחר זמן אמר הגר"י אברמסקי להגרמ"מ: "תודה לך על שהבאת אלי את אחיך". שאלו: "למה", השיב הגר"י זצוק"ל: "הוא שולט בכל מכמני התורה... שנים לא ראיתי רב כזה, ואינני יודע אם בכל ארץ ישראל יש רב כזה... תודה שהבאת אותו". רבי שמואל היה אז כבן שלושים שנה.

אף מרן הגר"ש אלישיב נפגש מבקיאותו של רבי שמואל. היה זה כאשר נכנס הגר"ש עם אחיו הגרמ"מ לשמוע את דעת תורתו של מרן הגר"ש בשאלה הלכתית (ואגב: אודות ביקור נוסף, אלול תשנ"ה, ערב הניתוח הגורלי בליבו של הרב, ראה מכתב רבנו הגרמ"מ אל מרן הגר"ש"א לאחר הסתלקות הגר"ש, 'סימא בביתא', סימן תכ"א). רבי שמואל ישב בצד, כמלווה, ואולם על כל משפט שיצא מפי הגר"ש הפליט מראי מקומות... כך, בפשטות. "ואז" - תיאר מי שנכח במקום - "הרב אלישיב הסתובב, משתאה, להביט במציאות המופלאה שנגלתה, בבחינת אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה...".

בקי גדול היה גם בענייני כתובה. ה"פני מנחם" זצ"ל היה מעביר אליו כל כתובה לפני סידור קידושין. וכאשר תחת חופת משפחה מבני הקהילה בה השתתף, נשאלה שאלה על הכתובה, היה מסדר הקידושין מרן הרב שך זצוק"ל, שאמר: "זה צריך לשאול את רבי שמואל שולזינגר...".

הטלפון בבית הרב היה מצלצל תדיר, בבקשת בירור מקורות שונים. "בשיעור היום", הזכיר אחיו הגרמ"מ בהספדו, "היתה לנו שאלה, רצינו לדעת מראה מקום, אמרתי לחייג 04-8445820, אבל איננו... אין תשובה. אין למי לפנות...". שנים רבות היו כאלו שידעו שיכולים להתמסר לענייני שו"ת, כי תמיד יש להם את האפשרות לטלפן לרב שולזינגר מקרית אתא...

ביום אחד נכנס אליו יהודי, ושאלה מורכבת בפיו. הרב לא רצה להזדקק לשאלה חמורה זו, והפטיר "גש נא למאקאווא רב, הוא יעיין בסוגיות וינסה להכריע לך בעניין".

האיש יצא מהבית, חלפה דקה, והרב מיהר לרחוב ופסע אחריו. 'האם יש לך עט, אולי אכתוב כמה מראי מקומות בנושא'... האיש שלף עט, הרב הוציא דף, ובשניות שאחר כך נרשמו על הדף שנים עשר מראי מקומות בענין.

אותו אדם המשיך לבית הרב דמאקאווא זצ"ל, ששאלו: האם כבר היית אצל הרב שולזינגר? הוא השיב בחיוב והוסיף כי בכיסו דף מהרב שולזינגר, "הוא רשם מראי מקומות". המאקאווא רב זצ"ל עיין בדף, ומיד החל במלאכה. ערימת ספרים נתגבהה על שולחנו, ומשסיים לא יכול היה לכבוש את התפעמותו: "ר' שמואל לא טעה אפילו במראה מקום אחד"... למרות שכתב את הדברים במשעול הדרך על יד הגדר, נכתבו השורות במדויק, ללא סרך.

בשנות רבנותו המוקדמות היה 'דין תורה' מסוים בקרית אתא, וה'בית ישראל' אמר שהרב של קרית אתא יהיה הבורר. כאשר בא הדין תורה לפניו, הופיע רב שהיה בקי גדול, וכדי להרשים ולהצדיק את טענתו אמר: "הרי כתוב בתוספות... יוצא אפוא כך וכך...". הרב הגיב על אתר: אין כזה תוספות. זוהי הבקאות בשיא התגלמותה, שכן בשביל לדעת דבר כזה צריך להיות בקי בכל התוס' שבש"ס. (וראה בספרו גליוני הגר"ש על הרמב"ם הל' אישות פ"ה ה"ג: 'אין זה בשום נקום בבית יוסף, אלא כוונתו לכסף משנה הל' ביכורים פ"ו'...).

ולא פעם כשנשאל משהו, ענה: "אין דבר כזה". אין, בכל אוצרות חז"ל. ומסביר: "חושבים שיש כזה מאמר חז"ל, אבל זה לא מאמר חז"ל בכלל".

כך היה בקי גם בחילופי הגרסאות בדפוסים השונים. כשיצאה מהדורת צילום דפוס הראשון של השולחן ערוך, מיד עבר על כל השו"ע למצוא את השוני בין הגרסאות. עד כדי כך...

ואולם כשאמרו לו "יש לך מצלמה בראש...", ענה: "זו בדיחה. אין מצלמות בראש. ישנה רק דרך אחת - יגיעה, חזרה ושינון". מסירות מוחלטת ואהבה עזה לתורה, עם צימאון חזק ושקיקה עצומה, ללמוד בפעם המאה באותה מתיקות כמו בפעם הראשונה.

הן ידוע היה בביהכנ"ס הגדול בקרית אתא, שלאחר שאחרון המתפללים עוזב

את ביהכנ"ס, המרא דאתרא נשאר שם, בגפן, לומד ולומד... לימים סיפר כי את הלכות טריפה שינן עשרות פעמים.

אמר פעם לאחד מאלו שביקשו לדעת מראה מקום, שהוא אינו מחזיק בביתו את כל ספרי האנציקלופדיה, גם קונקורדנציה לתנ"ך אין לו - שכן 'אסור לתת למוח לנוח'!... והוא עצמו אכן היה קונקורדנציה מהלכת, ולא רק לתנ"ך...

סיפרו שבאחת מנסיעותיו, בתקופה שעדיין היה מחזיק ספר בזמן הנסיעה, בדרך הלך מקרית אתא לירושלים החזיק הרב את הגמרא ושינן את כל מסכת יבמות. בשנים היותר מאוחרות, כשהיה קשה לו לקרוא מתוך ספר בזמן נסיעה, היה לומד בעל פה.

בשמחת הבר מצוה לבנו הצעיר של רבנו - רבי יעקב גלינסקי, רבי חיים קניבסקי, רבנו, גאב"ד קרית אתא ורבי נתן אינפלד

בביתו נמצא פתק קטן בכתב ידו, כפי הנראה היתה זו תוכנית לימודים יומית לעצמו, בכפר אתא אחרי חתונתו: ח"י פרקים משניות סדר זרעים, ח"י פרקים משניות סדר טהרות, מדרש רבה, מדרש תנחומא, זוהר, חוק, שניים וחצי דפים משנה ברורה, שש דפים שולחן ערוך... תחת הקו באות ארבע שורות נוספות: בבלי... ירושלמי... טושו"ע... רמב"ם... כשראה זאת אחיו הגרמ"מ, קרא ואמר: הנה לנו מאמר הגמרא (גיטין נ"ה ב') על 'אשרי אדם מפחד תמיד', בדברי תורה כתיב, שדואג שלא ישכח תלמודו.

לצד גאונותו הפלאית בכל שטחי התורה, היה אוצר בלום בכל הנוגע לתולדות הישוב החרדי, ותולדות הישוב בכלל. בקיאותו בנכחי היסטוריה של הציבורים השונים, וכן באירועי התקופות בעולם היהודי, היו לשם לדבר. התמצאותו הרבה, שנינותו, ולשונו המיוחדת והעסיסית, חיבבוהו על קהלים רבים בעיר. נפוץ היה המחזה שבהזדמנויות שונות כגון שמחות, קידושים וכדו' היה הרב מוקף באנשים מכל החוגים שהיו מתאספים סביבו ומתענגים על אמרותיו המפולפלות. כלים אלו, נוצלו בידיו למצוא מסילות לליבם של אנשי רשויות, בכירי העיריה, משרדי ממשלה וכדומה, על מנת שיסייעו בידיו בשמירתו האדוקה על עניני הדת שבעיר. ואף אלו שהיו רחוקים מהיהדות, היו מתענגים על אישיותו המרתקת לדידם, ועשו מאמצים למלאות בקשותיו. אכן ההישגים אליהם הגיע יחסית לעיר שרוב מנין ובנין תושביה הם חילוניים, אין להם אח ורע בכל רחבי הארץ. שמירת השבת בקרית אתא הייתה מוחלטת ומלאה גם בשכונות מרוחקות שכמעט ולא

מתגוררים בהם שומרי שבת. בשנים של גלי העליה מברה"מ אשר נשאה בכנפיה מאות אלפי גויים ומשפחות בלולות ומעורבות, שרבים מהם התיישבו בקרית אתא, לא נח הרב ולא שקט ועל אף חוליו וקשייו המרובים נלחם בכל כוחו וגייס כל אמצעי - כולל כלי התקשורת המקומיים - לבל תושפע העיר מפגיעתם הרעה של אלו. ואכן בחסדי שמים נשמרה קרית אתא לבל ייכנס בשעריה מבשר הפיגולים, שלדאבון לב שטף כל עיר ויישוב בארץ במקומות מושבותיהם של נכרים אלו. אכן עבור שמירת טהרת הכשרות, העירוב ויתר צרכי הדת שבעיר, מסר הרב את נפשו וממונו כפשוטו ממש. כאשר התעכבו משכורותיהם של משגיחי הכשרות, היה הרב מחלק להם ממשכורתו שלו, ולא פעם משך כספים מתוכניות חסכון שצבר שנים ארוכות, ובלבד שלא תיפגע שמירת הכשרות בעיר בכהוא זה.

"כל שמעשיו מרובין מחכמתו, חכמתו מתקיימת" (אבות ג' י"ב).

- וכי מה יעשה מי שהוא בכל זאת חכם גדול, כשלמה המלך שנתן בו ד' בינה יתירה?... אלא, דייק ה"שפת אמת", הוי אומר שכך כתוב כאן, שאפילו חכם כשלמה יש בכוחו להרבות יותר מעשים ויראת שמים ממה שיש בו עד עכשיו.

ענוותנותו ומעשיו הטובים היו לפלא. בביטול נפלא וכבוד מלכים התייחס אל רבותינו ענקי הדורות לדורותיהם, והארת פנים ליוותה אותו כלפי כל אדם, כאשר היה חש את זולתו בשמחה ובצער.

היה מקפיד לנסוע לשמחות, גם אם השמחה במרחק רב. נוסע היה באוטובוס עם כולם, גם אם זו נסיעה ארוכה. נסיעות אלו היו כרוכות פעמים רבות בטורח עצום, שהיה שווה בעיניו בכדי לשמח את הזולת.

ובעת צער - כאבו של השני היה ממש כאב פרטי עבורו. אם שמע שרע למישהו, שיש לו צרות, שאיננו מסתדר, היה משתדל להקל עליו, לסדר את ענייניו.

פעם שמע על נערה שלא נתקבלה לסמינר, קם ונסע לחיפה כדי לדבר עם המנהל שיקבלנה. כיון שלא מצא את המנהל השאיר לו מכתב, וכך בכל דרך אפשרית, העיקר לשמח נפש מישראל. בהזדמנות אחרת התייצב בגופו בפני ועדת הפטור בצה"ל, לסייע ולהציל בת ישראל בעלת תשובה שנתקלה בקשיים.

ואם שמע על אדם הנמצא בצרות, היה אומר עליו תהילים בבכיות ממש, כאילו מדובר באחת מצרותיו הפרטיות.

אנשים חלשים ומסכנים, כיבד במיוחד עד מאד. היה תמיד אומר שאם אלמנה מתקשרת אליו, ממנה הוא מפחד, ולכן חייב לסייע לה בכל דרך אפשרית. אירע שהתקשרה אלמנה בבקשת עזרה ולא היה לו כסף באותו זמן, הוא נמנע בכל דרך מלהשיב פניה ריקס, טרח לבקש ממישהו אחר שידאג לכסף בכדי להשביע את רצונה, כי אלמנה זה ממש 'פיקוח נפש'.

במשכורתו כרב, כנזכר, מעולם לא התעניין, אך כששמע שיש אומללים וניצולי שואה שלא קיבלו משכורת, אז היה נזעק.

כשראה פעם ילדים הלועגים לילד כבד-פה, גער בילדים כאשר עיניו מלאות דמעות של חמלה.

ביתו היה פתוח לאומללים ושבורי הלב, בלי חשבונות אישיים, הרבה נזקקים היו מגיעים לביתו באופן קבוע, שם זכו לארוחה חמה ויחס חם עוד יותר. יהודי אחד שעלה מרוסיה, גר אצל בנו בקרית אתא. לדאבון לב לא יכול היה לאכול בבית בנו שאינו שומר תורה, יען כי כלתו הייתה מבשלת טריפות. מידי יום, אפוא, היה בא ואוכל בבית הרב. כשנפטר אותו יהודי ולא היה מי שיאמר קדיש לעילוי נשמתו, עשה זאת הרב.

גלמוד ניצול שואה אשר אבד את שפיות דעתו רח"ל, היה מגיע לבית הרב לאכול, שם נתקבל בספר פנים יפות. הרב עצמו התרוצץ עבור כספי השילומים של האיש, אשר לא היה כשיר לכך. אחר כל הטובות הרבות, ארע פעם שאותו אומלל רצה להכות את הרב - ואלמלא אדם שעצרו, היה אכן עושה זאת. בארוחה הבאה, הגיע כרגיל לסעוד את לבו.

בערוב ימיו סבל אותו ניצול שואה מנמק ברגלו, מצב הרגל היה כבי רע ובשעה שתיים בלילה הרב התקשר לאחד האברכים ואמר לו 'צריך לנסוע איתו לבית החולים...'. הם נסעו יחד. כשהגיעו לביה"ח, הרופאים והאחיות לא רצו לגעת ברגל כי מצבה היה נורא, תולעים רחשו בה. הרב במו ידיו לקח נייר וניקה את הרגל המזוהמת, בכדי שהרופאים יאותו לטפל בה.

"הלא פרוס לרעב לחמך ועניין מרודים תביא בית". הרב היה רודף צדקה וחסד, פשוטו כמשמעו. דבר זה היה ידוע ואנשים הגיעו אליו מכל הארץ לקבל נדבה. ברוחב לב חילק כספים רבים לצדקה, מבלי לברר ולדקדק אלא בפשטות ובקלות, מוציא כסף ונותן.

אברך אחד שח לו שהוא עומד כעת לפני חתונת ילדו. ללא אומר ודברים נגש הרב לארון, הוציא ספר שבין דפיו היתה כמות של שטרות ירוקים, ומבלי לספור, נתן לו כמה מאות דולר.

מנהל הבנק בקראית אתא פנה ואמר לאחד מבני משפחת הרב, כי צריך לדאוג שהכסף שהוא מקבל מ'מכירת חמץ' יגיע היישר לבנק, כי אחרת עד הבנק, הרב מחלק לעניים את כל הכסף...

כחצי שנה לאחר חתונתו, נכנס הרב ביום מן הימים להיכל ישיבת פוניבז'. לא הרחק מן הפתח לחש לו אחד הבחורים כי פלוני, מבחירי הישיבה, מהמופלגים בתורה וביראה, בא בברית האירוסין והאמצעים העומדים לרשותו דלים המה.

הרב הכניס את ידו לכיסו ושלב שטר של מאה לירות, סכום עתק. אולי הייתה זו משכורת מחצית השנה שחלפה עליו מיום נישואיו - והושיט את השטר ללא אומר ודברים, בחיוך וחביבות כדרכו.

פרק זמן קצר אחר כך, משום מה רכש כרטיס הגרלה, כנראה בפעם היחידה בחייו - וזכה. במה? במאה לירות. ומהיכן ידוע סיפור זה?

כי כשידיבר בשבחו של אותו בחור אשר לימים גדל לת"ח, סיפר הרב בהתפעלות על גדלותו של הלה, איזו זכות הייתה לו שכסף שניתן בגינו, שב לבעליו עוד באותו יום...

ועונה על כולם. לא רק שכבוד היה אצלו מוקצה מחמת מיאוס, אלא שלא הייתה לו שייכות לזה בכלל, מעולם לא חשב שמגיע לו משהו, לא ציפה לתודה, וגם לא עשה מעצמו ולא כלום. את מעשי גדולתו הנשגבים מעולם לא סיפר, ואף דברים שכל אדם אחר היה בודאי מספר, לא גילה הוא אפילו לבני ביתו. מעולם לא שיבר אזני איש על הצדקות הרבות שנהג לפזר בנדיבות בלתי מצויה.

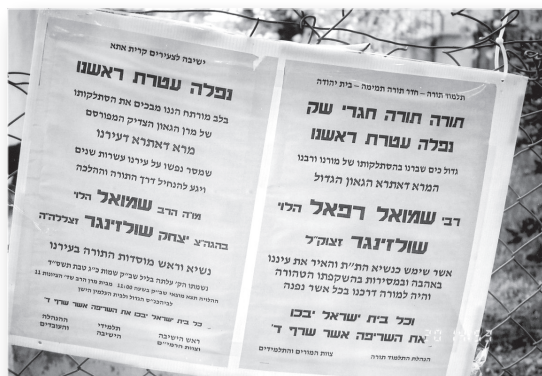
לא היה נמנע לעסוק בדברים בזויים שהם בגדר של "מת מצוה", ואין הבריות נזקקים להם. למרות שהיה שר וגדול בתורה, לא חשב לרגע שמגיע לו כבוד על כך, שראוי הוא שיזמינו עבורו רכב פרטי כשהוא נוסף להשתתף בשמחות של בני העיר, אלא היה עולה לאוטובוס יחד עם כולם וממתין, לפעמים חצי שעה ולפעמים אף יותר, עד שכולם יואילו לעלות לאוטובוס. והרי מה זה משנה לו, בינתיים הוא לומד, וכבודו כעפר הארץ!

ולא הייתה כאן סתם בריחה מן הכבוד או ענוה בעלמא, אלא ידיעה ברורה שלא מגיעה לו שום הערכה. בשנת תש"מ בכנסיה הגדולה, ניסה כל אחד להשיג כרטיס

במקום הטוב ביותר, והוא, שמתוקף תפקידו יכול היה לקבל כרטיס למקום על הבמה, לא חפץ בזאת אלא רק במקום טוב ביציע, כמו כולם. כבוד ובמות - היו עליו לזר.

בפעם אחרת כשהגיע לשיבת פוניבז' וחרדו שם לקראתו, לכבדו, הניף את ידו בביטול. וכשהציעו לו לשבת ב"מזרח", סרב. שאלו אותו: "מדוע? וכי מה אכפת לך לשבת במזרח?" השיב: "אני מתבייש!"

כשנישאה נכדתו הבכורה, ניתן

כיבוד סידור הקידושין לראש הישיבה בה למד החתן, כפי המקובל היום, והוא, כלל לא חשב שמגיע לו כיבוד כלשהו, עמד בצד בזמן החופה, וכהרגלו, תיקן בידו. בשקט, בצנעה, בכפיפת ראש.

הה מדבר עם האנשים הפשוטים ביותר בכבוד ובמאור פנים. בגודל ענוותנותו, לא היה נמנע מלהתיישב ליד אדם פשוט, יושב בשדרה ומשוחח עמו.

הכל התפלאו תמיד על צהלתו שבפניו. מעולם לא תינה את צרותיו, לא שפך מררתו על הסביבה ומאור פניו לא עומעם. במשך שנים סבל בלבו את צרותיו וצרותיהם של רבים אחרים - ובמיוחד בחודשים האחרונים לחייו, אז התאשפז לעיתים תכופות. הלב הטהור שנשא בחובו כה הרבה, התדרדר מצבו עד מאד ודפיקותיו הלכו ופחתו.

אך גם בעת משכבו האחרון, כשמצבו היה אנוש, פיעמה התקווה בלבבות משפחת הרב, מכיריו ומוקיריו. לא היה מתקבל על הדעת כי ינשוש הרב, המלומד בנסים, את משמרתו... היו שהזכירו את אותו 'טיפוס' שנתקף בו בילדותו, עת אמרו הרופאים נואש מחייו. הפעם השניה היתה כשמונה שנים לפני פטירתו, כפסע היה בינו לבין המוות והוא הוטס בדחיפות לחו"ל. (כשידיברו על החזרתו ארצה, שאל אחד הרופאים כאן בפליאה גלויה: "מה, הוא עוד חי"?...). הקרדיולוג העולמי בקליבלנד שטיפל בו לאחר ניתוח לב פתוח שהציל את חייו - הוקסם מאישיותו של הרב עד להפליא, ולמרות שסוכם מראש על סכום כסף מפולפל, לאחר מעשה סרב לקחת

בניחום אבלים אצל רבנו

כל תשלום, וראה זאת כזכות לעצמו.

אבל כעת, בפעם השלישית, כבר נגזרה הגזירה...

גם על מיטת חוליו, לא נס ליחו ולא כהתה רוחו הגבוהה. בשבת שקדמה

לפטירתו, שכן בחדרו גם הרב מאיר לוריא, מנכ"ל החינוך העצמאי, שעבר אז התקף לב. הם הכירו משכבר הימים, וליל השבת עבר עליהם בנעימים - עד שקיבל הרב התקפת כאבים חזקה שגרמה לו לגנוח נוראות, ושכנו לחדר הועבר לחדר אחר. ביום ראשון, פנה אליו הרב: סלח לי נא, על שלא יכולת לישון בגללי. כך, מעבר לכאביו וליסוריו, התייסר במחשבה שגרם צער לזולתו.

כשכבר היה במצב רדום, ניסה אחד מבני המשפחה לשוחח עמו, והרב אמר בקושי: "אני לא יכול לדבר, אני נרגש". על המילים האלה, "אני נרגש", חזר כמה וכמה פעמים, ויהי לפלא.

גם ממיטת חוליו המשיך לשמור את משמרת הקודש באמונה. בעיה שנתעוררה בשטח הכשרות הזיקקב את חתימתו, והוא סירב להצעה להעניק יפוי כוח. ביום שני, כחמישה ימים לפני פטירתו, נסע אליו המשגיח מקרית אתא עד תל אביב והגיש לו את המסמכים. בקושי רב חתם, ולאחר מכן צנח על המיטה באין אונים.

באותו היום, טרם אבד את הכרתו, אמר לאחיו הצעיר רבי אלעזר שיבלחט"א ששהה אצלו: "הרב דסלר זצ"ל אמר שהעיקר בעולם להרבות כבוד שמים. בימי חי, לא ביישתי את רבותי בשיבת פוניבז'. לא ביישתי את אבא ואת אמא שלי. כל מה שעשיתי ופעלתי, פעלתי כמו שמו"ר הרב דסלר אמר: להרבות כבוד שמים..." כה העיד בעצמו, לפני פטירתו.

בליל שבת קודש פרשת שמות לסדר "וילך איש מבית לוי", השיב את נשמתו

חזו בני חביבי... - בשבוע מניחות לב בקליוולנד ארה"ב, נכנס הגר"ש זצ"ל אל בית רבנו להתברך בשלום עם האם הרבנית ע"ה, ועד מהרה שקעו האחים בשיחה תורנית מעמיקה

הטהורה והמזוככת ליוצרה. ליד מיטתו עמד מנין שקרא "שמע ישראל", ופרחה נשמתו למרומים, שם בודאי קדמוהו רבי רבבות דפי הגמרא שלמד, וכל הספרים הקדושים בהם שקע; קדמוהו רבותיו הגדולים; קדמוהו אביו ואמו; קדמוהו רבניה הקודמים של קרית אתא - חותנו הרב גפן והרב מנדלסון...

והוא, אשר לא ביישם בחייו, זכה בודאי להתקבל על ידם בשמחה, ולהמשיך ללמוד במתיבתא דרקיעא...

מוצאי שבת קודש, אור לכ"ד בטבת תשס"ד - יום היארצייט החמשים של מורו ורבו המובהק ה"מכתב מאליהו" זצוק"ל - בתום מסע הלוויה ענק שהחל בבני ברק, אחרי חצות הלילה הגיעה מיטתו לעיר שאליה מסר את נפשו - קרית אתא. שם המתונו אלפי אנשים, כיפות שחורות וסרוגות, מגבעות ושיער שיבה, דתיים וחילוניים, הכל נקבצו ובאו לחלוק לו כבוד אחרון ולהיפרד מרבה הדגול, כלי חמדתם, עמוד הענן ועמוד האש אשר הלך לפניו.

הכאב היה צורב ונורא, אנשים ונשים התייפחו: אבינו, רוענו, על מי נשיתנו... הקור העז, מזג האוויר הסוער ושעת הליל

המאוחרת, לא הניסו את אנשי העמל לביתם. הם עמדו ביראת כבוד וחלקו כלוי את הכבוד האחרון בסיימו את משמרתו - - -

